

Forbrugsadfærd i ungdomslivet

- Forbrugstendenser 2021

TrygFonden

Forbrugerrådet
Tænk

Indholdsfortegnelse

- 3 **Sammenfatning og anbefalinger**
- 4 **Impulsstyret forbrug**
- 6 **Socialt betinget forbrug**
- 7 **Unge låneadfærd**
- 9 **Forbrug af abonnementsordninger**
- 10 **Digitalt forbrug**
- 11 **Forbrug af online pengespil**
- 12 **Betydningen af forbrugsadfærd for risikoen for at udvikle gentagne betalingsproblemer**

Rapporten Forbrugsadfærd i ungdomslivet – Forbrugstendenser 2021 er udgivet af Forbrugerrådet Tænk og TrygFonden, som siden 2014 har samarbejdet om at fremme unge voksnes økonomiske tryghed og trivsel i projektet 'Plus på kontoen'.

Tak til TrygFonden, som har sørget for muligheden for at kortlægge og forebygge de unge forbrugeres økonomiske udfordringer. Tak til de mere end 5.000 danske unge mellem 18 og 30 år, der har bidraget til de tre udgivelser i 2015, 2018 og 2021, og som ved at svare på vores spørgsmål har givet os et unikt indblik i de udfordringer, som unge mødes af, og gjort os i stand til at følge udviklingen gennem årene.

Tak til Pernille Hohnen og Søren Leth-Petersen, professorer ved institut for antropologi og økonomisk institut på Københavns Universitet og projektkoordinator i Louis Hansen Fonden Turf Böcker Jakobsen for at dedikere deres tid til at inspirere og berige os med indsigter, der har været med til forme denne rapport.

Rapporten er udarbejdet i samarbejde med Epinion, som ligeledes har forestået indsamlingen af data.

TrygFonden

**Forbrugerrådet
Tænk**

Forbrugsadfærd i ungdomslivet

I rapporten *Ungdomslivets økonomiske balance – unge voksnes økonomiske trivsel 2021* (september 2021) tog vi temperaturen på unge voksnes økonomi, tryghed og trivsel i skyggen af corona. I denne rapport stiller vi skarpt på tendenser i unges forbrugsadfærd og undersøger, hvordan de hænger sammen med unges økonomiske balance. Vi ser både på en række traditionelle forbrugsområder og på nye typer af forbrugsadfærd, som er blevet særligt udbredt de seneste år.

Særligt har vi fokus på nye typer af forbrugs-lån og afbetalingsordninger, som er vundet frem i de senere år, hvor man i forbindelse med varekøb kan optage et lån - de såkaldte *buy now - pay later* lån. Undersøgelsen viser nemlig, at en del unge benytter *buy now - pay later* lån til en række kortvarige forbrugsgoder såsom tøj, sko og fødevarer. Den viser også, at 25% af de unge, som køber på afbetaling, fortryder deres køb efterfølgende, og at fortrydelsen er særligt udbredt blandt unge med betalingsproblemer (56%). Samtidig ses, at det at have et forbrugslån er forbundet med knap halvanden gange så stor sandsynlighed for at udvikle betalingsproblemer.

I undersøgelsen ses, at visse typer af forbrugsadfærd øger sandsynligheden for at udvikle betalingsproblemer. En impulsstyret forbrugsadfærd er forbundet med en næsten

fordoblet risiko for at have gentagne betalingsproblemer, mens impulsiv digital forbrugsadfærd øger sandsynligheden for betalingsproblemer med hele 65%. Endelig ses, at et ubalanceret socialt betinget forbrug også spiller en væsentlig rolle for udviklingen af gentagne betalingsproblemer for unge.

Anbefalinger

Den lette adgang til afbetalingsordninger, fremvæksten af abonnementsordninger og digitale overførsler gør i stigende grad forbrug, betaling og indtægter asynkron og pengebegrebet mere abstrakt. Dette kan udfordre unges økonomiske balance.

Forbrugerrådet Tænk og TrykFonden anbefaler på baggrund af undersøgelsen *Forbrugsadfærd i ungdomslivet – Forbrugstendenser 2021*:

- At alle virksomheder, der yder forbrugslån, kreditter og afbetalingsordninger, foretager en individuel kreditvurdering af den enkelte låntager
- At den 48-timers betænkningstid omfatter alle forbrugslån og afbetalingsordninger uanset løbetid
- At alle virksomheder, der udbyder varer i samspil med afbetalingsordninger, tydeligt skal kommunikere, når der er tale om et lån, samt hvilke betingelser, der knytter sig hertil.

8,1% af 18-30-årige har gentagne betalingsproblemer i 2021

Gentagne betalingsproblemer dækker over, at man minimum to gange inden for det seneste år ikke har været i stand til at betale den samme regningstype til tiden.

Rapporten *Ungdomslivets økonomiske balance – unge voksnes økonomiske trivsel 2021* viste, at i alt 8,1% af danske 18-30-årige i 2021 har gentagne betalingsproblemer.

Datagrundlag

Rapporten baserer sig på 1.648 survey-besvarelser fra unge voksne i alderen 18-30 år indsamlet postalt fra maj-juni 2021. Data er vægtet med populationsdata fra DST på køn, alder og region, og stikprøven betragtes som repræsentativ på disse parametre.

Rapporten er en gentagelse fra 2015 og 2017 (2018), og udviklinger over tid fremhæves løbende. Derudover fremhæves forskelle mellem unge med og uden betalingsproblemer. Med mindre andet er angivet, er der tale om statistisk signifikante forskelle*.

Vi starter med at se på den impulsstyrede forbrugsadfærd, da vi fra tidligere undersøgelser ved, at denne kan udfordre unges økonomiske balance.

Mere end hver tredje køber altid mere end planlagt og beskriver sig selv som impulsiv

Den impulsstyrede forbrugsadfærd kan være følelsesbetonet og kan bl.a. komme til udtryk ved, at man køber mere, end man på forhånd havde planlagt. Blandt 18-30-årige angiver en betydelig andel (35%), at de *altid* køber mere, end de har planlagt. Det er imidlertid færre end i både 2017 (39%) og 2015 (40%).

I forlængelse heraf beskrev hhv. 42% og 45% i 2017 og 2015 sig selv som impulsive, når de handler, mens det i 2021 kun er 34%. Selvom en betydelig andel af unge fortsat karakteriserer sig selv som impulsive forbrugere, er denne andel altså faldet markant over de seneste år.

Hver tredje

køber altid mere end planlagt. Blandt unge med gentagne betalingsproblemer er det næsten halvdelen (47%).

8 ud af **10**

sparer op til større køb over længere tid, hvilket er flere end tidligere

Flere unge sparer op til større køb over længere tid

Den impulsstyrede forbrugsadfærd kan betyde, at unge i mindre grad sparer op. Faldet i den impulsstyrede adfærd afspejles også i, at der i 2021 er en tendens til, at flere unge sparer op til større køb over længere tid (79%) end tidligere (hhv. 71% og 75%). I modsætning foretrækker hver femte (19%) at bruge deres penge her og nu frem for at gemme til senere. Det vidner igen om mindre impulsivt forbrug blandt unge i 2021.

En del af forklaringen på, at flere unge sparer op end tidligere kan potentielt findes i, at de unges forbrugsadfærd har været anderledes under coronapandemien. Ved nedlukningerne af samfundet forventes mængden af fristelser at være mindre, hvilket efterlader mere plads i budgetterne til at spare op.

Sådan måler vi impulsstyret forbrug:

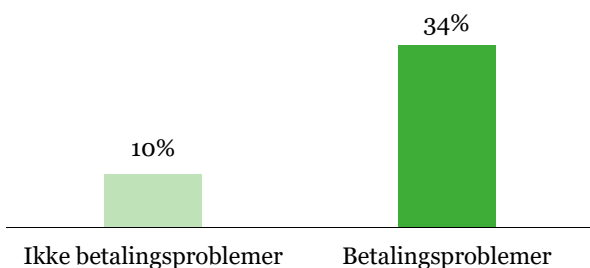
Impulsstyret forbrug er målt med et refleksivt indeks konstrueret på baggrund af følgende spørgsmål:

1. Jeg er impulsiv, når jeg handler (f.eks. tøj eller elektronik)
2. Jeg køber altid mere end planlagt
3. Jeg foretrækker at bruge pengene her og nu, frem for at gemme til senere (f.eks. sætte til side til opsparing og pension)

12%
**af de 18-30-årige
er impulsive
forbrugere**

! *Andel med et impulsstyret forbrug blandt unge med og uden gentagne betalingsproblemer*

Den impulsive forbrugsadfærd kan også være rationel – mange unge køber ekstra på tilbud for at spare penge i fremtiden

Selvom en impulsiv forbrugsadfærd ofte er udtryk for, at man har svært ved at udsætte behov, så kan det at købe mere, end man har brug for ”lige nu” også være et resultat af rationelle overvejelser og økonomisk bevidsthed. Mange unge køber nemlig mere eller ekstra, når en vare er på tilbud, hvis det betyder, at de kan spare penge i fremtiden. Det gælder hele syv ud af 10 unge (72%).

Denne rationelt impulsive forbrugsadfærd kendetegner også unge med betalingsproblemer. Blandt disse unge køber 71% ofte ekstra på tilbud for at spare penge i fremtiden. Også blandt unge med gentagne betalingsproblemer ses altså en udbredt tendens til, at man forsøger at spare penge ved at købe ting, når de er på tilbud, for på den måde at skabe mere økonomisk balance i hverdagen.

Fald i andelen af impulsive forbrugere

Ser vi på gruppen af unge med et samlet mål for *impulsiv forbrugsadfærd*, kan 12% af de 18-30-årige karakteriseres som impulsive forbrugere*. Denne andel er faldet med tre procentpoint over de sidste fire år.

Det er et beskedent fald, men dog statistisk signifikant. Også her kan faldet i andelen af impulsive forbrugere potentielt forklares med, at coronapandemien har indskrænket unges forbrugsmuligheder, og at mange derfor har følt sig mindre fristede til impulsivt forbrug.

Unge med betalingsproblemer har en mere impulsiv forbrugsadfærd end andre unge

Selvom der er sket et fald i den samlede andel af 18-30-årige, der kan karakteriseres som impulsive forbrugere, er den impulsive forbrugsadfærd fortsat mere udbredt blandt unge med gentagne betalingsproblemer.

Her kan hele 34% nemlig karakteriseres som impulsive forbrugere mod blot 10% af unge uden gentagne betalingsproblemer. Blandt unge med gentagne betalingsproblemer har mere end tre gange så mange altså en impulsiv forbrugsadfærd.

køber mere eller ekstra af en vare, hvis det betyder, at de kan spare penge i fremtiden

5 *Impulsiv forbrugsadfærd kan betragtes som et latent personlighedstræk, der er udslagsgivende for økonomisk adfærd og handlinger. Derfor kan spørgsmålene bruges til at konstruere et indeks, der fungerer som et samlet mål for graden af impulsivitet i unges forbrugsadfærd.

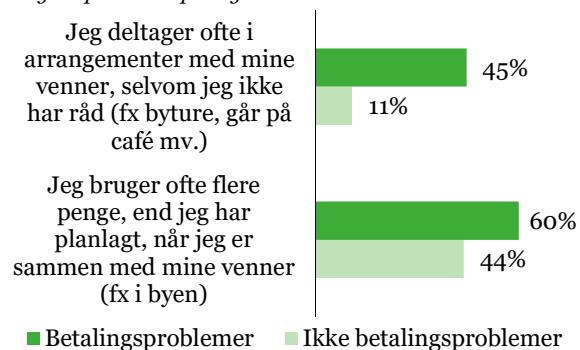
Det er ikke kun impulsive økonomiske beslutninger, som kan medvirke til økonomisk ubalance. Også sociale sammenhænge kan presse unge til at forbruge mere, end de har råd til. Derfor vender vi nu blikket mod unges socialt betingede forbrug.

Ungdomslivets forventninger i sociale kontekster udfordrer den økonomiske balance

I alt deltager 14% af de 18-30-årige ofte i sociale arrangementer med deres venner, som f.eks. cafe- eller byture, selvom de ikke har råd. Blandt unge, som er udfordret af gentagne betalingsproblemer er det næsten halvdelen (45%), der ofte deltager i sociale arrangementer, selvom de ikke har råd, mens det blandt unge uden betalingsproblemer blot er 11%.

Den samlede andel af unge, som angiver, at de ofte deltager i sociale arrangementer, selvom de ikke har råd, er imidlertid faldet hele fem procentpoint siden 2017 (19%). En mulig forklaring herpå er, at nedlukning og forsamlingsrestriktioner som følge af coronapandemien har gjort, at der det seneste halvandet år har været mindre at "gå glip af" samt færre sociale forpligtigelser.

🔍 *Prøv at sætte dig ind i de følgende situationer. Hvor godt passer de på dig?*

Sådan måler vi ubalanceret socialt betinget forbrug:

Unge, der har svaret "Det passer helt" eller "Det passer nogenlunde" til følgende udsagn:

1. Jeg deltager ofte i arrangementer med mine venner, selvom jeg ikke har råd
2. Jeg bruger flere penge, end jeg har planlagt, når jeg er sammen med mine venner

Unge er særligt impulsive, når de er sammen med venner

Men når de unge er sammen i sociale sammenhænge, er de også særligt tilbøjelige til at bruge penge, de ikke har. Næsten halvdelen af alle 18-30-årige (45%) oplever, at de ofte bruger flere penge, end de har planlagt, når de er sammen med venner. Det er på niveau med 2017.

Også her ses en tendens til, at det særligt er unge med betalingsproblemer, der har svært ved at undlade at forbruge i sociale sammenhænge, og de bruger oftere mere, end de havde planlagt. Hele 60% bruger typisk flere penge end planlagt, når de er sammen med vennerne. Også blandt de impulsive unge forbrugere er andelen, som ofte bruger mere end planlagt, større (77%).

Flere unge end tidligere har et ubalanceret socialt betinget forbrug

Som vist er der færre unge, som ofte deltager i sociale arrangementer, når de ikke har råd, og ca. ligeså mange unge som flere penge med deres venner end forventet, når sammenlignet med tidligere. Dog er den gruppe, som *både* ofte deltager i sociale arrangementer, selvom de ikke har råd, og bruger flere penge end planlagt, når de er sammen med venner, vokset. Det er altså en gruppe unge, hvor det sociale liv bliver styrende for deres forbrug og medfører et højere forbrug end de har planlagt og har råd til. Med andre ord et ubalanceret socialt betinget forbrug. I 2017 havde 7% af de 18-30-årige et sådan socialt betinget forbrug, og i 2021 er denne andel steget til 10%. Blandt unge med betalingsproblemer har 34% et ubalanceret socialt betinget forbrug. Blandt unge uden betalingsproblemer er det 8%.

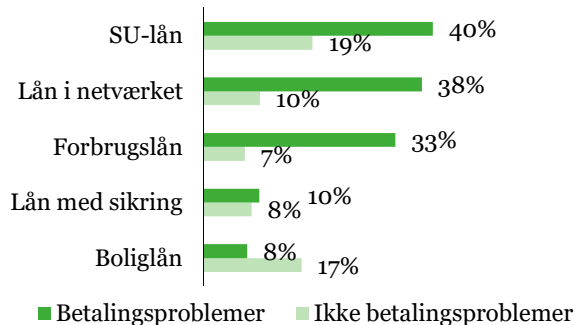
Adgangen til låne- og kreditmuligheder kan gøre det fristende for unge at finansiere faste udgifter eller forbrug med lånte penge. Tidligere undersøgelser har vist, at netop det kan være en udfordring for opretholdelsen af en økonomisk balance som ung. Det bør imidlertid bemærkes, at der fra 2017 til 2021 er sket regulering af nogle typer af forbrugslån.

Hver tiende ung har ét eller flere forbrugslån

Unge har i dag en række forskellige låntyper, som bl.a. tæller SU-lån (20%), boliglån (16%), lån med sikring (8%) og lån i netværk (12%). 9% har ét eller flere forbrugslån*.

Samtlige af disse låntyper, på nær boliglån og lån med sikring, er mere udbredte blandt unge med betalingsproblemer. Især SU-lån (40%), lån i netværk (38%) og forbrugslån (33%) er udbredte blandt unge med end uden betalingsproblemer.

? Angiv venligst alle de lån som du har på nuværende tidspunkt, inklusiv de lån som du har i fællesskab med en eventuel partner

Sådan måler vi om man har et forbrugslån:

Man karakteriseres som én med forbrugslån, hvis man har et eller flere af følgende lån:

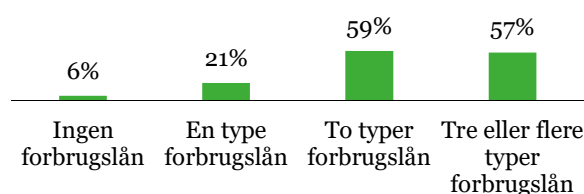
- Udnyttet kassekredit, overtræk på konto
- Forbrugslån i bank eller sparekasse
- Forbrugslån, løbende kreditter mm. hos finansieringsselskaber
- Udnyttet kredit på kreditkort (f.eks. MasterCard)
- Udnyttet kontokort til butik
- Afbetalingsordning

Unge med to typer forbrugslån eller flere har oftere betalingsproblemer

Forbrugslån kan være en problematisk låntype, hvis de bidrager til forbrug, hvor udgifterne overskrider indtægterne, eller hvis afdrag er svære at vedligeholde.

Andelen af unge med gentagne betalingsproblemer stiger også markant, når unge går fra ikke at have forbrugslån (6%) til at have bare én type forbrugslån (21%). For unge, der benytter forskellige typer af forbrugslån (mere end én type) er andelen med betalingsproblemer op på næsten 60%.

! Andel med gentagne betalingsproblemer

Impulsive forbrugere har oftere forbrugslån end andre unge

Unge mellem 25 og 30 år er mere tilbøjelige til at have forbrugslån (13%) end unge mellem 18 og 24 år (6%). Dertil kommer, at unge som har børn (21%) i højere grad end unge, som ikke har børn (8%), har et eller flere forbrugslån.

Endelig ses en tendens til, at de unge, som er impulsive forbrugere, også i højere grad har et eller flere forbrugslån (21%) end de ikke-impulsive forbrugere (8%).

Mange unge oplever det som skamfuldt at optage et forbrugslån

Forbrugslån er for mange unge forbundet med skam. Mere end hver tredje ung (34%) angiver, at de ikke ville sige det til nogen, hvis de optog et online forbrugslån. Særligt skamfuldt er det at optage forbrugslån, hvis man i forvejen har betalingsproblemer. Hver anden ung med betalingsproblemer ville ikke sige det til nogen, hvis de optog et forbrugslån.

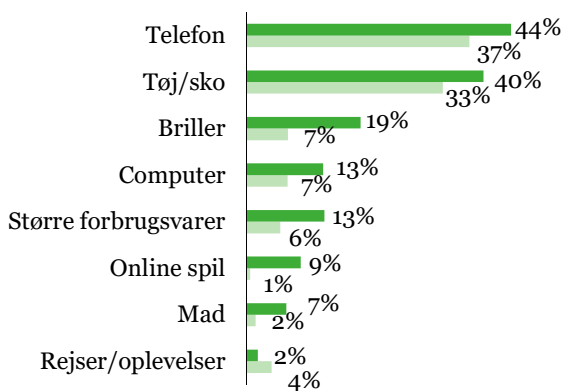
7 *Da spørgsmålsformuleringen er ændret siden undersøgelsen i 2017, sammenlignes andelen med de forskellige låntyper ikke over tid.

Lån, som optages i banker eller hos finansieringsselskaber, er ikke den eneste måde at stifte gæld på. I dag tilbydes man som forbruger ofte at optage et lån i forbindelse med køb af et produkt eller en service – og på den måde vente med at betale til et senere tidspunkt. Denne finansieringsform kan være problematisk, da den muliggør at finansiere et forbrug, unge egentlig ikke har råd til.

1 ud af 6 unge har indenfor det seneste år købt en vare og udskudt betalingen til et senere tidspunkt

1 ud af 6 unge (16%) har det seneste år købt en vare, hvor de ventede med at betale til senere. Denne type forbrugsadfærd er særligt udbredt blandt unge med gentagne betalingsproblemer. Af disse unge har hele 38% indenfor det sidste år købt og udskudt betalingen. Det gælder blot 14% af unge uden betalingsproblemer. "Buy now and pay later"-ordninger bruges oftest til at finansiere køb af telefoner (39%) eller tøj og sko (35%).

? *Hvad har du købt indenfor det seneste år, hvor du ventede med at betale til et senere tidspunkt? (n=51/210)*

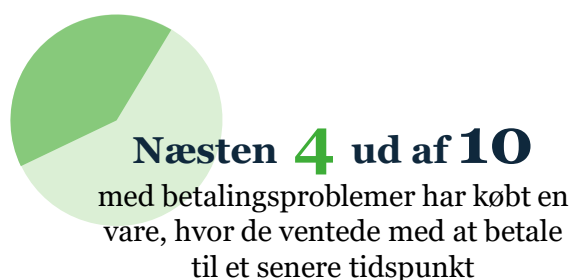
■ Betalingsproblemer ■ Ikke betalingsproblemer

25-30 årige kvinder er mest tilbøjelige til at købe på afbetaling

Andelen af unge, der har købt noget på afbetaling det seneste år, er større blandt kvinder (19%) end blandt mænd (12%). Samtidig er forbrugsadfærd i højere grad kendetegnende for de 25-30-årige (20%) end de 18-24-årige (12%).

Flere unge med børn (25%) end uden børn (15%) har købt ting på afbetaling, og unge som er ledige er mere tilbøjelige til at have købt på afbetaling (25%) end andre unge.

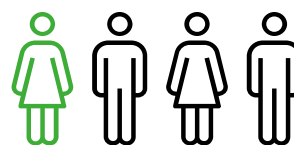
Endelig ses et sammenfald mellem unge, der benytter sig af "buy now and pay later"-ordninger og de impulsive forbrugere. Blandt de unge, der kan karakteriseres som impulsive forbrugere, har hele 35% indenfor det seneste år købt en vare, hvor de ventede med at betale til et senere tidspunkt.

Hver fjerde fortryder, når de har udskudt betalingen af en vare

At udskyde betalingen til et senere tidspunkt kan nemt komme til at låse unge forbrugere, fordi de forpligter sig til at betale af på købet i en længere periode. I den periode fortryder hver fjerde ung deres køb (25%)*. Fortrydelsen rammer særligt blandt unge med betalingsproblemer (56%).

Andelen, der ligefrem foretrækker at udskyde betalingen, er da også faldende. I 2015 foretrak 15% af unge at købe ting på afbetaling frem for at betale hele beløbet på én gang, mens det i 2021 er faldet til 8%. Unge med gentagne betalingsproblemer er dog fortsat særligt tilbøjelige til at foretrække afbetalingsordninger (24%).

1 ud af 4

fortryder, når de har udskudt betalingen af en vare – enten med det samme eller senere

*16% fortryder ofte deres køb, når der er gået noget tid, og 9% fortryder ofte med det samme.

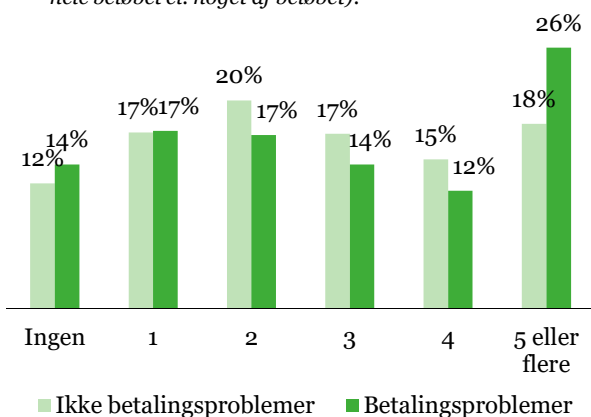
Abonnementsordninger gør det nemt og bekvemt at forbruge, og hvor sådanne ordninger tidligere var begrænset til mobiltelefoni, aviser og lignende, findes der i dag et væld af services og forbrugsgoder, som kan erhverves gennem en abonnementsordning.

Selvom abonnementsordninger er faste og forudsigelige, kan de være problematiske, fordi de optager en del af de faste indtægter, og dermed potentielt kan være med til at udhule de unges reelle månedlige rådighedsbeløb og gøre unges økonomi mere sårbar over for f.eks. uforudsete udgifter.

Næsten 9 ud af 10 unge betaler fast til mindst ét abonnement

Abonnementsordninger er yderst populære blandt unge. Hele 88% af 18-30-årige har minimum én abonnementsordning.

? Hvor mange abonnementsordninger har du på nuværende tidspunkt, som du selv betaler til (enten hele beløbet el. noget af beløbet)?

Abonnementer til streaming af film eller serier er de mest populære

62% af unge har mindst ét abonnement til streaming af film eller serier, og 33% har to eller flere af den type abonnementer.

Den næstmest populære type af abonnementer er streaming af lyd eller musik (57%), og den tredje mest populære abonnementstype er abonnementer til fitness, yoga el.lign. (36%).

Næsten **9** ud af **10** unge betaler fast til mindst ét abonnement

Unge med gentagne betalingsproblemer benytter oftere services på abonnement end andre unge

De unge har typisk mere end ét abonnement, som de selv betaler. 20% har to abonnementer, 31% har tre eller fire abonnementer, og yderligere 19% har fem abonnementer eller flere, som de selv betaler.

Selvom abonnementsordninger er en nem og bekvem måde at forbruge på, kan de være med til at udhule unges rådighedsbeløb og gøre dem sårbare over for uforudsete udgifter.

Vi ser netop også, at gruppen af unge med gentagne betalingsproblemer typisk har flere abonnementer, og at abonnementsordninger således optager en større del af disse unges rådighedsbeløb, end det er tilfældet for unge uden betalingsproblemer. Hele 26% af unge med betalingsproblemer har fem eller flere abonnementer, som de betaler til om måneden. Det gælder til sammenligning 18% uden betalingsproblemer.

Abonnementsordninger kan udhule unges månedlige rådighedsbeløb

Har man f.eks. tre abonnementer til hhv. streaming af film eller serier, streaming af musik og fitness, løber det op i udgifter på 500-600 kr. om måneden. Med et månedligt rådighedsbeløb på mellem 2.000 kr. og 4.000 kr. (som den typiske unge angiver at have), optager forbruget af abonnementsservices altså en fjerdedel af det samlede rådighedsbeløb, som er tilbage, efter at andre faste udgifter er betalt.

Meget forbrug er i dag digitalt. Her ser vi på, hvor udbredt digitalt forbrug er blandt danske unge, og om det hænger sammen med betalingsproblemer og impulsivitet.

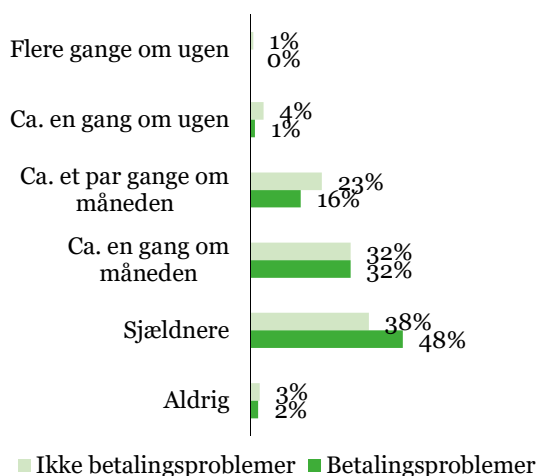
Størstedelen af unge benytter digitale forbrugsplatforme månedligt

6 ud af 10 unge (59%) onlineshopper mindst én gang om måneden. For de flestes vedkommende sker det én enkelt eller et par gange om måneden, mens 5% har et hyppigt digitalt forbrug og onlineshopper på ugentlig basis.

Tilgængeligheden af digitale forbrugsplatforme betyder, at købs- og forbrugsmuligheder stort set altid er lige ved hånden. Mere end hver tiende ung (12%) angiver også, at de minimum én gang om måneden onlineshopper, mens de laver andre ting (f.eks. under transport eller i en kø).

Under coronapandemien, hvor de fysiske butikker i perioder var lukkede, er unges online forbrug naturligt steget. Næsten hver fjerde (23%) angiver, at de har brugt flere penge på onlinehandel af f.eks. tøj eller makeup under corona.

? *Hvor ofte gør du følgende: Onlineshopper?*

Sådan måler vi hyppigt digitalt forbrug:

Hyppigt digitalt forbrug er defineret som, at man shopper online minimum en gang om ugen.

Mere end halvdelen

køber altid, ofte eller en gang imellem mere end planlagt, når de onlineshopper

Digitalt forbrug er i høj grad forbundet med impulsivitet

Mange unge oplever, at de ofte bruger flere penge, end de på forhånd havde regnet med, når de shopper online. For hver sjettede (16%) sker det altid eller ofte, og for mere end hver tredje (36%) sker det en gang imellem.

Unge med en impulsiv digital adfærd har ofte også et generelt impulsivt forbrug. Hele 70 pct. af unge, der er impulsive online, er det også, når de handler andre steder.

Samtidig oplever 1 ud af 10 (8%), at de kommer til at bruge penge, som de ikke har, når de shopper online. Det gælder især unge med gentagne betalingsproblemer, hvor 3 ud af 10 (28%) oplever, at det ofte sker.

Unge med gentagne betalingsproblemer har et mindre hyppigt digitalt forbrug end andre unge

Der er tendens til, at unge med gentagne betalingsproblemer har et mindre hyppigt digitalt forbrug end andre unge. Samlet set er det kun 1% af de unge med gentagne betalingsproblemer som onlineshopper ugentligt, hvilket tyder på at de tilpasser deres forbrug til deres økonomiske situation. Selvom de oftere shopper uden at have råd, så shopper de samlet set sjældnere end andre, efter de har udviklet betalingsproblemer. Om deres adfærd har været anderledes inden de udviklede betalingsproblemerne kræver imidlertid yderligere undersøgelse.

At spille om penge eller at bruge penge på online spil er for nogle unge en fritidsinteresse og/eller en del af et socialt samvær med vennerne. Kombineret med tilgængeligheden af digitale spilplatforme kan det derfor være svært for nogle unge at styre forbruget af online pengespil.

Hyppig brug af online pengespil behøver ikke nødvendigvis at være problematisk, men kan i nogle tilfælde være med til at drive unge ud i mistrivsel og afhængighed samt betalings- og gældsproblemer.*

Kun en mindre andel af unge bruger hyppigt penge på online spil

Det er relativt få 18-30-årige, der bruger penge på online spil. 17% angiver, at de inden for det seneste år flere gange har brugt penge på online spil. Men det er kun ganske få (3%) af unge samlet set, der bruger penge på online spil flere gange om måneden. 63% har aldrig brugt penge på online spil. Blandt de unge, der bruger penge på online spil (202 personer) bruger medianpersonen (selvangivet) 100 kr. om måneden.

5% af unge bruger månedligt penge på online betting og/eller casino

Samtidig findes der en mindre gruppe af unge, som hyppigt benytter online betting og/eller casino. 12% af unge samlet set har gjort brug af online betting og/eller casino af flere omgange indenfor det seneste år. Ud af disse er det dog knap halvdelen, som spiller online pengespil på månedlig basis (svarende til 5% af alle unge).

For unge, der gør brug af online betting eller casino (168 personer), er medianpersonens forbrug (selvangivet) 150 kr. om måneden.

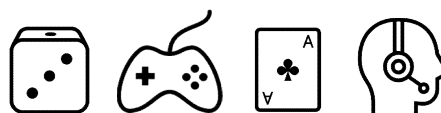
Knap hver tiende gamer og/eller benytter online betting/casino på månedlig basis

Samlet set er det i alt 8% af alle unge, der bruger penge online på spil og/eller betting/casino på månedlig basis. Online gaming og forbrug af online pengespil er mere udbredt blandt unge med betalingsproblemer end blandt andre unge. Blandt de unge, som har betalingsproblemer, er det 13%, der gamer og/eller spiller online pengespil minimum en gang om måneden.

Disse unge bruger også flere penge på gaming og online betting/casino. Blandt unge med betalingsproblemer er medianforbruget 400 kr., mens det for unge uden betalingsproblemer er 150 kr.

8%

af unge bruger penge på **gaming og/eller online betting** på månedlig basis

Unge med gentagne betalingsproblemer er tilbøjelige til at bruge **flere penge**, når de spiller end andre jævnaldrende

Sådan måler vi forbrug af online gaming og/eller online betting/casino:

Unge, der selvrapporteret angiver at de bruger penge på online spil eller online betting/casino:

- Dagligt/næsten dagligt
- Flere gange om ugen
- Flere gange om måneden

Betydningen af forbrugsadfærd for risikoen for at udvikle gentagne betalingsproblemer

I de foregående afsnit har vi beskrevet forskellige tendenser i unges forbrugsadfærd samt udbredelsen af forskellige forbrugstyper blandt unge både med og uden gentagne betalingsproblemer.

I dette afsnit undersøger vi sammenhængen mellem de forskellige tendenser i unges forbrugsadfærd, de forskellige forbrugstyper samt unges demografiske forhold og risikoen for at ende i gentagne betalingsproblemer. Til det formål opstiller vi en samlet model for sandsynligheden for at have gentagne betalingsproblemer.

Forbrugsadfærden udfordrer den økonomiske balance

Modellen viser først og fremmest, at de forskellige typer af forbrugsadfærd; det impulsstyrede forbrug og det ubalancerede socialt betingede forbrug er forbundet med øget sandsynlighed for betalingsproblemer.

Som vi har set i de foregående afsnit, hænger den impulsstyrede forbrugsadfærd tæt sammen med risikoen for gentagne betalingsproblemer. Unge med et impulsstyret forbrug har således mere end dobbelt så stor sandsynlighed for at have gentagne betalingsproblemer, som unge, der ikke har et impulsstyret forbrug.

Også det ubalancerede socialt betingede forbrug er forbundet med en øget risiko for betalingsproblemer. Sandsynligheden for at have betalingsproblemer er også mere end dobbelt så stor for unge, som har et ubalanceret socialt betinget forbrug end for unge uden.

Et hyppigt digitalt forbrug er ligeledes medtaget i modellen. Her ses, at hyppig onlineshopping er mere udbredt blandt unge uden betalingsproblemer end for unge med. Dette indikerer, at unge med betalingsproblemer tilpasser deres online forbrug til deres økonomiske situation og shopper mindre. Det er værd at nævne, at modellen ikke tager højde for tidsrække-følgen mellem forbrug og udviklingen af betalingsproblemer.

Ud fra modellen kan vi således ikke sige, hvordan det digitale forbrug så ud for unge med gentagne betalingsproblemer, inden de udviklede disse problemer.

Lån er ligeledes forbundet med øget risiko for betalingsproblemer

Modellen viser også, at unges låneadfærd er forbundet med en øget sandsynlighed for betalingsproblemer. Unge, som har et eller flere forbrugs lån har således næsten halvanden gange så stor sandsynlighed for at have gentagne betalingsproblemer end unge, som ikke har forbrugs lån.

Flere faktorer bidrager til unges betalingsproblemer

Kontrolleret for de forskellige typer af forbrugsadfærd, forbrugstyper og demografiske forhold viser modellen ligeledes, at unges uddannelsesniveau, beskæftigelse og indkomst alle har en selvstændig betydning for sandsynligheden for at have gentagne betalingsproblemer.

Et højt uddannelses-, indkomst- og beskæftigelsesniveau er forbundet med en lavere sandsynlighed for gentagne betalingsproblemer, mens kortere uddannelse, lav indkomst og ledighed øger sandsynligheden for betalingsproblemer. Den omskiftelige virkelighed som mange unge lever i med lavere indkomster under SU, højere ledighed mm. kan altså være med til at gøre unge mere udsatte for at udvikle betalingsproblemer – og endda have en selvstændig betydning for risikoen for betalingsproblemer.

Samlet set bekræfter modellen således de tendenser, vi har set i de foregående afsnit omkring gentagne betalingsproblemer: Et impulsstyret og/eller socialt betinget forbrug øger unges sandsynlighed for at have i gentagne betalingsproblemer. Det samme gør det at have ét eller flere forbrugs lån. ¹²

Længere uddannelse, højere indkomst og beskæftigelse mindsker omvendt sandsynligheden for gentagne betalingsproblemer.

*Modellens uafhængige variable inkluderer demografiske variable og variable for forbrugsadfærd, og "gentagne betalingsproblemer" udgør modellens afhængige variabel. Det bemærkes, at der kan være tale om endogenitet, i form af omvendt kausalitet, mellem "betalingsproblemer" og forbrugsadfærd. Modellen skal derfor ikke tolkes med én tydelig kausalretning, men med fokus på den statistiske sammenhæng mellem variablene.

Betydningen af forbrugsadfærd for risikoen for at udvikle gentagne betalingsproblemer

Sådan læses modellen:

Modellen er en multipel logistisk sandsynlighedsmodel, og koefficienterne kan tolkes som procenter. En positiv koefficient angiver, hvor meget en variabel øger den unges sandsynlighed for at have gentagne betalingsproblemer sammenlignet med variabelens referencekategori. En negativ koefficient angiver modsat, hvor meget en variabel reducerer den unges sandsynlighed for at have gentagne betalingsproblemer sammenlignet med variabelens referencekategori.*

Variabel (referencegruppe)	Kategori	Koefficient	Sig. (forskel til ref.)
Region (Midtjylland)	Sjælland	0,132	
	Syddanmark	-0,143	
	Nordjylland	-0,177	
	Hovedstaden	-0,242	
Køn (Mand)	Kvinde	-0,048	
Alder (27-30 år)	18-20 år	-0,798	*
	21-23 år	-0,519	
	24-26 år	-0,014	
Familietype (enlig uden barn)	Enlig m. barn	1,063	*
	Par m. barn	0,092	
	Par u. barn	0,391	
Bolig (leje)	Ejerbolig	-0,057	
	Andel	0,208	
	Bor hjemme	0,370	
	Anden bolig	-1,258	
Afsluttet uddannelse (Lang videregående /ph.d.)	Grundskole eller mindre	1,655	**
	Gymnasial uddannelse	1,192	*
	Erhvervsuddannelse	1,186	*
	Kort videregående	0,428	
	Mellemlang videregående/ bachelor	0,893	
	Andet/ ved ikke	2,260	***
Beskæftigelse (studerende)	Lønmodtager el. selvstændig	0,324	
	Ledig, kontanthjælp, førtidspensionist	1,494	***
	Andet (f.eks. orlov, højskole, hjemmegående)	0,016	
Indkomst (200.000 kr. eller mere)	Op til 99.999 kr.	1,465	***
	100.000-199.999 kr.	0,832	**
Impulsstyret forbrug		1,216	***
Ubalanceret socialt betinget forbrug		1,229	***
At have et eller flere forbrugslån		1,480	***
Hypeligt digitalt forbrug		-2,211	**
Forbrug af online pengespil		0,076	
Konstant		-5,263	***

Note: n = 1648.

Sjerner angiver, om en sammenhæng er statistisk signifikant på følgende signifikansniveauer ***p<0,01 **p<0,05 *p<0,1

gæld.taenk.dk